

Det mellemkirkelige Råd

Council on International Relations of the Evangelical Lutheran Church in Denmark

Til samarbejdspartnere, kirkelige organisationer,
biblioteker m.m.

Frederiksberg, d. 1. april 2008
J.nr. 0255
KA+JSS

Årsskrift 2007

Kære venner

Folkekirkens mellemkirkelige Råd har netop udsendt sit Årsskrift for 2007, og jeg sender jer her et eksemplar. Årsskriftet fortæller over 24 sider i ord og billeder om mellemkirkelige begivenheder i Folkekirkens mellemkirkelige Råd og de enkelte mellemkirkelige stiftsudvalg i det forgangne år.

Af vigtige begivenheder i 2007 kan nævnes 60-års jubilæet i Det lutherske Verdensforbund som blev markeret ved et stort kirkeledermøde i Lund; Den Tredje Europæiske Økumeniske Forsamling i den rumænske by Sibiu hvor den danske folkekirke var bredt repræsenteret; og arbejdet med venskabsmenigheder som resulterede i en hjemmeside og en inspirationsfolder.

Årsskriftet udsendes i samarbejde med de mellemkirkelige stiftsudvalg som også bidrager med hver sin lille historie fra det mellemkirkelige arbejde i stifter og sogne. Således giver årsskriftet et bredt billede af folkekirkens officielle mellemkirkelige arbejde, som det tegnede sig i 2007.

Vi vedlægger også et eksemplar af sekretariatschefens officielle årsberetning for 2007. Årsberetningen kan endvidere læses under "Aktuelt" på Det mellemkirkelige Råds hjemmeside www.interchurch.dk

Vi ønsker god blad- eller læselyst med årsskriftet og står på sekretariatet som altid til rådighed for at svare på spørgsmål om folkekirkens mellemkirkelige arbejde.

Med venlig hilsen

Jørgen Skov Sørensen
Sekretariatschef

Kirsten Auken
Informations- og Europasekretær

Bilag: 1 eks. af Årsskrift 2007 fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd
1 eks. af Sekretariatschefens årsberetning for 2007

www.interchurch.dk · E-mail: interchurch@interchurch.dk

Peter Bangs Vej 1 D, DK-2000 Frederiksberg · Tel. +45 33 11 44 88 · Fax +45 33 11 95 88

Formand: Studielektor Paul Verner Skærved · Sekretariatschef: Jørgen Skov Sørensen

Det mellemkirkelige Råd

Council on International Relations of the Evangelical Lutheran Church in Denmark

Sekretariatschefens Årsberetning 2007

Ved Sekretariatschef Jørgen Skov Sørensen

Mellemkirkeligt arbejde handler først og fremmest om mennesker. Mennesker, der mødes. På kryds og tværs af kirker, konfessioner og kulturer. Det handler om mødet med det velkendte, fx når man som dansk folkekirkemedlem synger med på en hjemlig salmemelodi i en luthersk kirke i Østeuropa eller Afrika. Men det handler også om mødet med det, som er meget anderledes, fx når vi som folkekirketriste står overfor traditionel ortodoks spiritualitet eller konfronteres med afrikanske gudstjenesteformer hos nogle af de migrantmenigheder, der i disse år popper op som en del af dansk kirkeliv.

Såvel møder med det velkendte som med det ukendte er mellemkirkelige møder, når vi er sammen med andre kristne i samtale, i gudstjenestefejring, i bøn. Det er dette samvær med andre mennesker, hvad enten samværet vækker til inspiration eller kalder på modsigelse og debat, som udgør kernen og rationalet for det arbejde, Folkekirkens mellemkirkelige Råd er sat til at udføre. Og det er dette kernepunkt i Rådets opgaver, man må have for øje, når man ser tilbage på året 2007: blev arbejdet i Folkekirkens mellemkirkelige Råd præget af, at det *mellemkirkelige* først og fremmest består gennem det *mellemmenneskelige*?

Rådet

Opgaven for Folkekirkens mellemkirkelige Råd er først og fremmest at fremme og koordinere Folkekirkens mellemkirkelige kontakter på nationalt og internationalt plan. Dette gælder såvel hvad angår mellemkirkelige anliggender mellem danske kirker som de anliggender, der har international karakter gennem bilaterale kontakter til enkelte kirker eller gennem de internationale organisationer, som folkekirken er medlem af. Rådet er sammensat af en repræsentant fra hvert af de ti mellemkirkelige stiftsudvalg, Grønlands biskop Sofie Pedersen samt biskopperne Kresten Drejergaard og Erik Norman Svendsen. Formand for Rådet er Paul Verner Skærved, Fyens Stift, næstformand er Ruth van Gilse, Københavns Stift. Jakob Dahl, Haderslev Stift, er kasserer. Tidligere observatør i Rådet for folkekirken på Færøerne, pastor Uni Næs, udtrådte af Rådet som følge af Færøernes folkekirkelige selvstændiggørelse den 29. juli 2007.

Rådet har i 2007 afholdt 6 møder hver af ca. 5 timers varighed. Forhandlingerne har været præget af konstruktive debatter, der som oftest har afsløret bred konsensus mellem Rådets medlemmer. Imidlertid afspejler Rådets sammensætning også, at folkekirken har teologisk bredde. Derfor er Rådets møder også en lejlighed for forskellige grupperinger til at formulere sig omkring divergerende synspunkter på det mellemkirkelige arbejdes natur og indhold. Så længe divergerende holdninger ikke direkte blokerer det arbejde, Rådet er sat til at udføre, er dette et sundhedstegn, der skal værnes om i Rådets arbejde, når der skal tages overordnede drøftelser og store beslutninger.

www.interchurch.dk · E-mail: interchurch@interchurch.dk

Peter Bangs Vej 1 D, DK-2000 Frederiksberg · Tel. +45 33 11 44 88 · Fax +45 33 11 95 88

Formand: Studielektor Paul Verner Skærved · Sekretariatschef: Jørgen Skov Sørensen

Organisationsanalyse

Rådet arbejder løbende med udformning og indhold af Rådsmøderne for at sikre såvel den gode og klargørende interne meningsudveksling, som forholdet til de ti mellemkirkelige stiftsudvalg, der på lokal basis engagerer sig i mellemkirkelige opgaver. Rådet besluttede sig på denne baggrund i 2006 for at nedsætte et *ad-hoc* udvalg, som skulle gennemgå Det mellemkirkelige Råds strukturer og arbejdsgange for at identificere områder, hvor arbejdet potentielt kunne effektiviseres og moderniseres. Udvalget holdt - under ledelse af Rådets næstformand Ruth van Gilse - sit første møde i november 2006 og samledes derudover tre gange i 2007. Gruppen afgav ved Rådsmødet i september 2007 en rapport, som anbefalede en række væsentlige ændringer i Rådets beslutningsstrukturer.

Vigtigst af disse er nok beslutningen om at lægge mere kompetence ud til de arbejdsgrupper, som Rådet ved konstitueringen hver fjerde år nedsætter med intern og ekstern deltagelse for at følge og arbejde med udviklingen i de internationale organisationer. Hvor arbejdsgrupperne tidligere alene kunne komme med indstillinger til Rådet på baggrund af de diskussioner og beslutninger, som blev taget på gruppernes møder, er det nu gjort muligt at arbejdsgrupperne i et vist omfang indenfor det gældende regelsæt (lovtekst, bekendtgørelse og forretningsorden) og i overensstemmelse med de overordnede rammer, Rådet udstikker, kan tage beslutninger indenfor det vedtagne budget. Arbejdsgrupperne vil gennem løbende rapportering via referater og aflæggelse af "årsrapport" stå til ansvar overfor Rådet.

En sådan konstruktion giver kortere arbejdsgange og mindre bureaukrati. Således er fx Rådets Invitationsudvalg nedlagt, da arbejdsgrupperne nu selv kan debattere, hvilke invitationer, der er relevante, og hvem, der skal sendes. Arbejdsgrupperne drages med de nye strukturer også tættere på budgetlægningen, som på den måde bliver langt mere præcis og langt mere nærværende for den enkelte arbejdsgruppe. Det er naturligvis stadig op til Rådet at vedtage det endelige og samlede budget for Rådets og arbejdsgruppernes aktiviteter, men debatterne i Rådet vil som konsekvens af ændringerne få mere generel karakter og vil beskæftige sig med overordnede politiske og principielle spørgsmål. Sådanne debatter har tidligere haft vanskelige kår, når Rådet var forpligtet på at tage stilling til de utallige detailspørgsmål og udførlige indstillinger fra arbejdsgrupperne.

På denne baggrund er det da også vedtaget, at Rådsmødernes antal reduceres til fire årlige møder, hvor de tre er forlænget til 6 timers varighed. Et fjerde årligt møde henlægges forsøgsvist som internatmøde i et af de ti stifter, således at man kan styrke relationen til det enkelte stiftsudvalg. De nye arbejdsgange træder i kraft med indgangen til 2008, som således bliver et prøveår for Rådets nye rolle og arbejdsgruppernes nye kompetencer og muligheder.

Som endnu et eksempel på grundlæggende ændringer i Rådets regi i det forløbne år, bør revisionen af Rådets vedtægter og forretningsorden nævnes. En del faktuelle rettelser var påkrævet efter ministerielt pålagte regelændringer vedrørende Rådets økonomi, og Rådet besluttede på den baggrund at revidere vedtægterne. Efter en nærmere gennemgang, som blotlagde store overlapninger mellem vedtægter og forretningsorden, valgte man slutteligt at sammenskrive disse to dokumenter til én forretningsorden, idet den ministerielle bekendtgørelse for Rådets arbejde på mange felter i sprogbrug og indhold har karakter af "vedtægter".

Rådet vedtog også i forbindelse med strukturomlæggningerne, at der fra 2008 nedsættes en separat arbejdsgruppe for arbejdet med Leuenberg Fællesskabet af Reformatoriske Kirker i Europa. Dette arbejde har hidtil ligget i regi af Det mellemkirkelige Råds teologiske arbejdsgruppe – debatten omkring folkekirkens indmeldelse i Leuenberg Kirkefællesskabet havde i sin tid udpræget teologisk karakter - men relationerne er gennem de senere år blevet kirkeligt bredere og stærkere, hvilket Rådet i 2007 mente hjemlede oprettelsen af en egentlig Leuenberg Arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen, som også i begrænset omfang vil beskæftige sig med spørgsmål relateret til folkekirkens observa-

tørstatus i Porvoo Fællesskabet, tæller rådsmedlem Jakob Dahl som formand samt professor Viggo Mortensen og præst i Sydslesvig Jørgen Holm. Sekretær for Arbejdsgruppen er Teologisk Sekretær Jan Nilsson. Gruppen træder sammen første gang i 2008.

Informationsopgaven

En vigtig del af Rådets arbejde er informationsopgaven. Denne opgave ligger først og fremmest hos det af Rådet nedsatte Informationsudvalg, som på 3 - 4 møder årligt diskuterer og tilrettelægger Rådets informationsvirksomhed. Hvor der traditionelt har været tænkt primært på informationen *fra* Rådets og *fra* de internationale kirkelige organisationers aktiviteter *til* det folkekirkelige bagland, en opgave, der først og fremmest varetages gennem Rådets publikation af *Nyt fra Folkekirkens Mellemkirkelige Råd*, har Rådet i 2007 genovervejet forpligtelsen til også at orientere "ud af huset" så at sige. Konklusionen har været, at Det mellemkirkelige Råd også har en naturlig forpligtelse til at fortælle om verden, hvad der sker i folkekirken.

En del af denne "ud af huset" opgave varetages af sekretariatet, når henvendelser vedr. forskellige sagsområder ønskes belyst af de internationale kirkelige organisationer til brug i statistikker og rapporter. Endnu vigtigere end denne sekretariatsfunktion er imidlertid den systematiske nyhedsformidling af folkekirkens liv og levned, som finder sted gennem Rådets engelsksprogede publikation, *Church News from Denmark*. Begge publikationer har i 2007 undergået et gennemgribende grafisk ansigtsløft samtidigt med, at de begge er overgået til at blive elektroniske publikationer, som ikke sendes ud på papir, men som hentes af interesserede på nettet eller tilsendes abonnenter via e-mail.

Nyt fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd udkommer 3 gange årligt og retter sig først og fremmest mod mellemkirkeligt interesserede medlemmer af folkekirken. Nyt fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd orienterer dels om Rådets beslutninger og overvejelser, men viderebringer også nyt fra de nationale og internationale organisationer, som folkekirken er medlem af, og giver således et billede af mellemkirkelighed på nationalt og internationalt plan. Nyt fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd redigeres på Rådets sekretariat af Informations- og Europasekretær Kirsten Auken.

Church News from Denmark fokuserer heroverfor på informationsstrømmen den anden vej – ud af huset. Indholdsmæssigt forsøger publikationen at trække de mest påtrængende historier fra folkekirkelig regi frem og at pege på tendenser og udviklinger, som kan have international betydning eller interesse. Målgruppen er nyhedsbureauer, ansatte i de internationale organisationer, kirkesamfund rundt om i verden, som folkekirken har forbindelse til, samt (har det vist sig) en lang række "almindelige mennesker", som blot er interesserede i kirkeliv i Danmark og derfor finder det vedkommende at orientere sig i Det mellemkirkelige Råds engelsksprogede publikation. *Church News From Denmark* udkommer 6 gange om året og redigeres fra og med 2007 af Hanna og Edward Broadbridge.

En anden form for oplysningsarbejde har i 2007 været en større høring om kirkernes rolle i fremtidens Europa. Høringen blev afholdt på Vartov i indre København under titlen "Kirkelige stemmer i Europa" og trak den 27. januar over 100 tilhørere. Et panel sammensat af kirkelige debattører og politikere satte fokus på kirkernes rolle i det nye Europa og ikke mindst i den politiske beslutningsproces, som finder sted i Bruxelles og Strasbourg. Høringen var blandt andet inspireret af de finske, svenske og tyske lutherske kirkers meget aktive rolle i den europæiske politiske proces – en, i nogle øjne utidig sammenblanding af religion og politik, i andres et nødvendigt kirkeligt indspark i en sekulariseret politisk kultur. Høringen blev transmitteret på tv-kanalen dk4. Arrangementet, som blev støttet økonomisk af Europa Nævnet – Nævnet til fremme af Debat og Oplysning om Europa, har siden været tilgængelig på Rådets hjemmeside i form af optagelserne fra dk4.

Nationale mellemkirkelige kontakter

Det primære forum for mellemkirkelig kontakt over en bred kam i Danmark er Danske Kirkers Råd (DKR), hvor også folkekirken er medlem gennem Det mellemkirkelige Råd. Som repræsentanter fra Rådet i Danske Kirkers Råd har i 2007 siddet biskop Erik Norman Svendsen og Ann-Mari Sundin, sidstnævnte også som medlem af DKRs forretningsudvalg. Sidst på året 2007 bad Erik Norman Svendsen dog om at blive frigjort fra sin post i DKR grundet for stort arbejdspress, hvorefter formand for Råd Paul Verner Skærved trådte til.

Af de vigtigste anliggender i forholdet mellem Det mellemkirkelige Råd og DKR i 2007 bør det nævnes, at medlem af Rådet, Torben Hjul Andersen, Roskilde Stift, har siddet med i en bredt mellemkirkeligt sammensat arbejdsgruppe under DKR, som har beskæftiget sig med en række problemstillinger vedr. frihed og lige vilkår i forholdet mellem folkekirke, andre kirkesamfund og staten. Arbejdsgruppen fremlagde en rapport med titlen "Frihed og lige vilkår..." i november 2007 og fik i den anledning foretræde i Kirkeministeriet, hvor rapportens hovedkonklusioner blev drøftet med centralt placerede embedsmænd. Rådet anser det for positivt, at folkekirken gennem Det mellemkirkelige Råd på denne vis kan være med, når problemstillingerne omkring majoritetskirke og minoritetskirke skal drøftes på officielt plan, og finder, at medlemskabet af DKR giver en unik mulighed herfor.

Som eksempel på mellemkirkelighed på et mere folkeligt plan bør Danske Kirkedage 2007 i Haderslev nævnes. Her bidrog Det mellemkirkelige Råd med en række workshops og bemandede sammen med Det mellemkirkelige Stiftsudvalg i Haderslev Stift en stand på *Mulighedernes Marked* med informationsmateriale og oplysninger om mellemkirkeligt arbejde nationalt og internationalt. Begivenheden blev endvidere benyttet til at lancere inspirationshæftet "Venskabsmenigheder – en praktisk guide" (se også nedenfor).

Endelig blev 2007 året, hvor folkekirken på national basis valgte at sætte fokus på en relativ ny udfordring i det mellemkirkelige landskab. Kristne flygtninge og indvandrere har gennem de seneste år markeret sig som en ikke uvæsentlig del af kirkelivet i Danmark. Enkelte folke- og frikirkelige organisationer har gennem flere år haft blikket rettet mod de nye menigheder, som er dannet i landets større byer. Også en lang række folkekirkemenigheder og mellemkirkelige stiftsudvalg har skabt kontakter gennem de senere år, men en officiel stillingtagen fra folkekirkelig side til dette nye fænomen, som har fået betegnelsen "migrantkirker", så ikke dagens lys før i slutningen af 2006, hvor biskopperne bad Det mellemkirkelige Råd etablere en undersøgelse af kirkernes udbredelse og de eksisterende relationer, som findes mellem migrantmenigheder og folkekirkemenigheder rundt om i landet.

Det mellemkirkelige Råd har taget denne opgave på sig, har formuleret en detaljeret projektbeskrivelse og indledt et tæt samarbejde med den private organisation Kirkernes Integrationstjeneste (KIT), som gennem en årrække har arbejdet netop med migrantkirkernes vilkår i Danmark og derfor har et vidtforgrenet netværk blandt sådanne menigheder og kirkeledere. Rådets traditionelle møde med stiftsudvalgene i september måned havde som ét af to studieemner migrantkirkerne på programmet med indlæg fra KIT og en række migrantkirkeledere. Det er Rådets opfattelse, at en undersøgelse af denne karakter må gennemføres i nært samarbejde med de mellemkirkelige stiftsudvalg, de frie folke- og frikirkelige organisationer, som har viden og kompetence på området, og endelig migrantkirkerne selv.

Projektet styres af en bredt sammensat styringsgruppe med biskop i Haderslev Stift Niels Henrik Arendt som formand samt repræsentanter fra frie folkekirkelige organisationer og kirkelige retninger og frikirkeligt engagerede ressourcepersoner. Projektet har defineret tre hovedmål: dels at tilvejebringe en kortlægning af migrantkirkernes aktuelle forhold og behov som de mærkes rundt om i

Danmark, dels gennem brobygning at styrke kontakten og samarbejdet mellem folkekirkens menigheder og migrantmenighederne og endelig via lokal forankring at bevidstgøre folkekirkens menigheder om migrantmenighederne som en væsentlig del af dansk kirkeliv i dag.

Projektet finansieres gennem stifterne, de involverede frie organisationer samt private fonde. Styregruppen mødes første gang i begyndelsen af 2008 og kommer til at sidde med ansvaret for et af de bredest sammensatte mellemkirkelige projekter, folkekirken nationalt har engageret sig i. Samtidigt er initiativet et signal til migrantkirkerne om, at Danmarks majoritetskirke besidder en genuin interesse i disse nye minoritetskirkers liv og levned. Projektet forventes afsluttet med en national konference i begyndelsen af 2009.

Internationale mellemkirkelige kontakter

En vigtig søjle i Rådets arbejde er at følge og medvirke til at forme arbejdet i de internationale organisationer, som folkekirken er medlem af. Disse er Kirkernes Verdensråd (KV) Det Lutherske Verdensforbund (LVF) Konferencen af Europæiske Kirker (KEK) samt Leuenbergfællesskabet af Reformatoriske Kirker i Europa. Herudover har folkekirken observatørstatus i Porvoo Fællesskabet mellem de anglikanske og lutherske kirker i Nordeuropa. Det mere detaljerede arbejde med disse organisationer er strukturelt lagt i en række arbejdsgrupper, som er nedsat af Det mellemkirkelige Råd. Arbejdsgrupperne mødes 2 - 4 gange årligt for at drøfte aktuelle og mere langsigtede aktiviteter og planer i organisationerne og ikke mindst for at diskutere, hvordan organisationernes arbejde bedst relateres til den folkekirkelige kontekst.

Det mellemkirkelige Råd har endvidere til opgave at identificere og udpege kandidater til de internationale organisationers beslutningstagende organer, og Folkekirken er betragteligt til stede i disse. I 2007 har der været folkekirkelig tilstedeværelse i de højeste organer for såvel Kirkernes Verdensråd, Det Lutherske Verdensforbund som Konferencen af Europæiske Kirker. Leuenberg Kirkefællesskabet har et folkekirkemedlem siddende som suppleant til dets ledende organ. Herudover sidder der en række ressourcpersoner med folkekirkelig baggrund i utallige kommissioner og udvalg under de fire store organisationer. Der er tradition for, at folkekirken gennem deltagelse i denne form for organisatorisk arbejde har relativ stor indflydelse på organisationerne, en tradition som Rådet ønsker at opretholde.

Arbejdet i de enkelte internationale organisationer er vidt forgrenet. Ser man tilbage på året 2007, træder en række begivenheder dog særligt tydeligt frem. Det lutherske Verdensforbund fejrede dette år 60 års jubilæum gennem et kombineret rådsmøde og kirkeledermøde i Lund, Sverige, hvor folkekirken stillede med 4 deltagere udpeget af Det mellemkirkelige Råd. Herudover deltog en række repræsentanter for frie folkekirkelige organisationer ligesom to danske stewards var tilknyttet arrangementet. På programmet og til debat stod særligt et dokument om kirkernes syn på seksualitet, "Marriage, Family and Human Sexuality". Der blev ikke opnået enighed om dokumentets ordlyd på mødet, hvilket endnu en gang viste, at der her er tale om et emne, der splitter de lutherske kirker i verdensforbundet.

For Konferencen af Europæiske Kirker var højdepunktet i 2007 den 3. Økumeniske Forsamling i Sibiu, Rumænien. Mødet, som var en opfølgning på lignende arrangementer i Graz i 1997 og Basel i 1989 trak omkring 2500 deltagere fra hele Europa. Folkekirken var til stede gennem 14 delegater, udpeget dels af De mellemkirkelige Stiftsudvalg, en række frie folkekirkelige organisationer og Det mellemkirkelige Råd. Hvad mødet måske manglede i organisation, havde det til gengæld i rigt mål, hvad angår menneskelige kontakter, og de danske deltagere kom hjem berigede med indtryk og inspiration – også til lokalt mellemkirkeligt arbejde i det enkelte sogn og stift.

Kirkernes Verdensråds måske største satsning i 2007 var freds- og forsoningskonferencen i Amman i juni måned. Her var et par hundrede kirkeledere fra Mellemøsten og store dele af resten af verden forsamlet for at drøfte situationen i Israel/Palæstina. Konferencen udmøntede sig i dannelsen af *Palæstine/Israel Ecumenical Forum (PIEF)* som gennem de lokale kirker skal støtte og fremme det freds- og forsoningsarbejde der allerede eksisterer samt iværksætte nye initiativer. Konferencen satte også fokus på de kristne mindretal i regionen – et fokus Det mellemkirkelige Råd gennem en årrække har fremmet gennem KV og gennem bilaterale kontakter til den lokale lutherske kirke. Det mellemkirkelige Råd sendte én delegat til mødet, sekretariatschef Jørgen Skov Sørensen.

Arbejdet med de internationale organisationer kan synes fjernt og uvedkommende på det lokale niveau. For at imødekomme denne opfattelse er der tradition for at Det mellemkirkelige Råd fra tid til anden organiserer rejser for repræsentanter fra De mellemkirkelige Stiftsudvalg til organisationernes hovedsæde i Geneve. I 2007 drog således 15 medlemmer af stiftsudvalgene i 9 stifter sammen med to sekretariatsmedarbejdere til Geneve for at lytte til organisationsledere og projektarbejdere fra KV, LVF og KEK. Studierejsen evnede, som det er set tidligere, at bygge bro fra det internationale over det nationale til det lokale kirkelige arbejde, fx når det drejer sig om emner som flygtninge og interreligiøs dialog.

Samtidigt er der i disse år en stigende tendens til at sogne og stifter etablerer eget internationalt mellemkirkeligt arbejde gennem relationer og kontakter til venskabsmenigheder uden for Danmarks grænser. Adskillige kontakter er dannet i årenes løb. Traditionelt indenfor Europa, men i stigende grad også med kirker og menigheder i 3. verden, særligt Mellemøsten og Afrika. Det mellemkirkelige Råd er ikke direkte engageret i dette lokale arbejde, som i vid udstrækning hører hjemme under De mellemkirkelige Stiftsudvalg, men Rådet besluttede som et nationalt initiativ i 2007 at fremstille et inspirationshæfte om venskabsmenigheder, en praktisk guide med gode råd og masser af eksempler på venskabs- og udvekslingsinitiativer, der er lykkedes rundt om i landet. Samtidigt er der på Rådets initiativ oprettet en hjemmeside www.venskabsmenighed.dk hvor sogne og stifter kan dele erfaringer med hinanden.

En mindre "nicheopgave" for Det mellemkirkelige Råd er det nordiske samarbejde mellem kirkerne. Der afholdes jævnligt konsultationer og mindre konferencer i nordisk kirkeligt regi, hvor fokus er på det, som binder de nordiske kirkelige traditioner sammen. Disse sammenkomster er ofte vedkommende og produktive. I 2007 var Det mellemkirkelige Råd vært for Nordisk Liturgisk Kontaktmøde, som fandt sted i Løgumkloster i oktober måned. Resultat fra mødet blev meget konkret hjemmesiden www.nordiskliturgi.dk, hvor man finder oversigter over de nordiske lutherske kirkers aktuelle liturgier sammen med bibliografiske oplysninger og link til kirkernes officielle hjemmesider. Hjemmesiden er støttet af Det mellemkirkelige Råd.

Økonomi

Folkekirkens mellemkirkelige Råd finansieres først og fremmest gennem Fællesfondens midler på linje med andre nationale folkekirkelige institutioner, f.eks. pastoralseminarierne og præsternes efteruddannelse. Fællesfonden, som bestyres af Kirkeministeriet, bidrog i 2007 med kr. 5.385.946 til Det mellemkirkelige Råds drift. Herudover figurerer Rådet med et mindre beløb på finansloven, i 2007 kr. 305.000. Herudover søges der fra tid til anden fonde og andre midler til enkeltstående projekter med mellemkirkelig relevans. I 2007 modtog Rådet kr. 163.538 til delvis dækning af udgifterne i forbindelse med høringen "Kirkelige stemmer i Europa" (se ovenfor) fra Europa Nævnet – Nævnet til fremme af Debat og Oplysning om Europa. Disse tal bringer sammen med en mindre renteindtægt de samlede driftsindtægter for Folkekirkens mellemkirkelige Råd i 2007 op på kr. 5.861.724.

Rådet kommer på denne baggrund ud af 2007 med et overskud på kr. 234.408. Dette relativt store overskud på driften skyldes først og fremmest en ekstrabevilling fra Kirkeministeriet, som i 2007 efter anmodning fra Rådet valgte at dække de merudgifter, der var forbundet med ansættelsen af ny

sekretariatschef på åremålsbasis i 2006. Det var på daværende tidspunkt et krav fra Kirkeministeriet, at nyansættelsen skulle være på åremålskontrakt, og Rådet fandt det rimeligt, at Kirkeministeriet kompenserede for denne merudgift.

De ekstra midler blev i 2007 givet med tilbagevirkende kraft for 2006, men de ekstra ubudgetterede udgifter havde da allerede bevirket en udhulning af Rådets kapitalkonto ved regnskabsaflæggelsen efter udgangen af 2006, ligesom der var re-budgetteret med og udmeldt nedskæringer på aktiviteter og medlemsbidrag i 2007 som følge af udgifterne til åremålskontrakt. Rådet valgte på den baggrund at benytte de ekstra midler til at genopbygge kapitalkontoen til et niveau, der giver rimelig sikkerhed som økonomisk buffer i Rådets arbejde og ikke mindst økonomisk sikkerhed for sekretariatets medarbejdere.

Der er endvidere i 2007 opnået et lille underforbrug på rejsekontoen, idet Rådet bevidst har sigtet på at lægge rejse- og opholdsudgifter ud til stiftsudvalgene og de frie kirkelige organisationer, Rådet samarbejder med, i de tilfælde, hvor det er disse, som udpeger, sender og nyder frugten af delegaternes rejser. Denne bevidste politik sigter på kort sigt efter at styrke kapitalkontoen og frigør på længere sigt midler til konkrete projekter i mellemkirkeligt regi.

Igen i 2007 har Rådet debatteret folkekirkens reducerede medlemsbidrag til de internationale organisationer. Folkekirken betaler gennem Det mellemkirkelige Råd i gennemsnit bare 43 % af de beløb, der opkræves af organisationerne, hvilket for mange i Rådet ikke er en holdbar løsning. Der blev på den baggrund nedsat et ad-hoc udvalg med KV, LVF og KEK arbejdsgruppernes formænd samt ét medlem af folkekirken, som sidder i - og derfor har god indsigt i - organisationernes styrende organer. Arbejdsgruppen mødtes i november 2007 og havde som sin primære opgave at identificere, hvad folkekirken egentlig får ud af medlemskaberne, og hvilken rolle og indflydelse folkekirken har i organisationernes arbejde.

Ad-hoc gruppen kiggede herudover på situationen i de øvrige nordiske lande og måtte konstatere, at folkekirken i forhold til de nordiske søsterkirker står relativt alene med de vigende betalinger af medlemsbidrag. Gruppen indgav rapport til Rådet i december 2007, hvor Rådet besluttede at arbejde videre med problemstillingen på det første Rådsmøde i 2008. Her skal det bl.a. drøftes, hvorvidt Rådet på længere sigt ønsker at arbejde for en stigning i retning af det faktisk opkrævede beløb, og i så fald hvorledes en sådan stigning skal finansieres.

Sekretariat og medarbejdere

Det mellemkirkelige Råds daglige arbejde styres fra Rådets sekretariat. Sekretariatet beskæftigede i 2007 fem medarbejdere, sekretær Dorte Laurberg Vedel med 20 timer, regnskabsfører Susanne Bak Knudsen med 33 timer, teologisk sekretær Jan Nilsson med 37 timer, informations- og europasekretær Kirsten Auken med 37 timer samt sekretariatschef Jørgen Skov Sørensen. Sekretariatet har endvidere fra oktober 2006 til og med februar 2007 beskæftiget Ingerlise Trolle Balslev i en stilling med løntilskud, og i foråret fungerede sekretariatet i tre uger som praktikplads for Hanne Rørbæk. Herudover er der knyttet to frivillige medarbejdere til sekretariatet, Agnes Edinger og Johannes Langhoff, som hjælper med diverse ad-hoc opgaver. Sekretariatets faste medarbejdere indgår i et tæt og effektivt arbejdsmiljø, hvor samarbejde og intern kommunikation står højt på dagsordenen og bidrager til at den enkelte yder sit bedste sammen med de øvrige medarbejdere.

Dorte Laurberg Vedel afløste i marts sekretariatets sekretær siden 2002 Hedvig Torm, som gik fra med udgangen af februar måned. Lejligheden blev benyttet til at omrokere med timetallene, således at Jan Nilsson fra 1. juli kom på fuld tid mens sekretærfunktionen blev nedsat fra 30 til 20 timer ugentligt. Stigende udnyttelse af e-mail frem for traditionel brevpost samt den omstændighed, at

Rådet i 2007 besluttede at gå over til udelukkende at modtage bilag til rådsmøderne elektronisk og ikke i papirkopi hjemlede en reduktion i den traditionelle sekretærbistand.

Efteruddannelse og kompetenceopbygning har Rådets opmærksomhed og der afsættes øremærkede midler i budgettet til disse formål. Fokus har i 2007 været kompetencer på IT-området, særligt kommunikation gennem Rådets hjemmeside og mere effektiv udnyttelse af den eksisterende software (tekstbehandling, regneark etc.). I 2007 gennemgik endvidere sideløbende med sekretariatsopgaverne Rådets teologiske sekretær, cand.theol. Jan Nilsson, pastoralseminarets undervisning og blev i august måned ordineret som præst til Det mellemkirkelige Råd.

Som led i Rådets generelle bestræbelser for at bidrage til sekretariatets trivsel og velbefindende er det i 2007 besluttet at lade Det mellemkirkelige Råds sekretariat indgå i en firmafrugtordning, således at der stilles fri frugt til rådighed for medarbejderne ugens fem arbejdsdage.

Sekretariatet holder til i en fløj af Diakonissestiftelsen på Frederiksberg, hvor kontoret indgår i det såkaldte "Kirkelige Kontorfællesskab" sammen med en række andre kirkelige, organisationer. Det bidrager til medarbejdernes arbejdsglæde at være del af et større fællesskab - og helt konkret til sekretariatets effektivisering, når man kan dele kontormaskiner, arbejdsfunktioner og frokostpauser med hinanden.

Herudover letter det arbejdsgangen og den løbende sagsbehandling, at der dagligt er tæt menneskelig kontakt mellem sekretariatet og de øvrige organisationers medarbejdere - i virkeligheden en daglig mellemkirkelig kontakt på græsrodsniveau i kraft af medarbejdernes vidt forskellige kirkelige tilhørsforhold indenfor det "Kirkelige Kontorfællesskab".